

El futur dels serveis socials

Xavier Pelegrí Viaña (comp.). Fundación APIP ACAM. Barcelona, 2019

Cecília Roig Torras¹

DOI: 0000-0002-6410-6686

Per citar: Roig Torras, C. (2020). [Resseña del llibre *El futur dels serveis socials*, Xavier Pelegrí Viaña (comp.)]. *Revista de Treball Social*, 219, 187-189. DOI: 10.32061/RTS2021.219.11

Xavier Pelegrí, diplomad en treball social i doctor en antropologia i actualment professor de serveis socials a la Universitat de Lleida, compila en aquest llibre textos de 20 professionals i experts en l'àmbit dels serveis socials, amb la voluntat de reflexionar sobre la crisi en què es troba el sistema català de serveis socials, una crisi que en compromet el futur.

La crisi iniciada el 2008 ha suposat nous problemes i nous paradigmes socials que han topat amb la incapacitat del sistema a l'hora de donar respostes. En el llibre es detecten aquestes mancances i es recullen propostes de millora, imaginant els serveis socials catalans del futur.

Amb aquesta finalitat, fa l'anàlisi des de diverses perspectives amb la col·laboració d'una gran varietat de teòrics de diferents disciplines de l'àmbit social i de professionals de l'atenció de diferents àmbits, sectors i dependències (públiques i privades). I ho fa presentant un article de cada col·laborador en què analitzen un aspecte distint, de manera que poden ser llegits de forma individual, atès que cada un té entitat pròpia pel que fa a l'estructura i contingut: s'analitza una temàtica vinculada als serveis socials, se'n fa una valoració i una proposta de millora.

Tot i la perspectiva més aviat teòrica d'alguns capítols, és manifesta la voluntat d'orientar-se al fet pràctic, a allò que està passant, a la realitat, fins al punt que la reflexió aterra per mostrar com impacta en els ciutadans cada fenomen presentat. Per exemple, quines conseqüències pot tenir el fet de definir els drets socials d'una manera o d'una altra a l'hora d'accedir a alguns recursos o prestacions. O com pot repercutir el canvi de paradigma que suposa la convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat en la "creació" de ciutats inclusives.

Els professionals vinculats a serveis socials (tant professionals de l'atenció com de la gestió, de la recerca...) ens preguntem i qüestionem constantment sobre la nostra pràctica, un fet saludable i necessari, si no fos perquè això sovint ens paralitza més que no pas ens fa créixer. Ens plantegem qüestions com: *Què som els serveis socials? Què fem des dels serveis socials? S'adequa a la finalitat perseguida? Què fem amb el treball*

¹ Treballadora social de serveis socials bàsics i membre de la Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi Oficial del Treball Social de Catalunya. ceciliaroigtorras@gmail.com

comunitari? Com cuidem els professionals de l'atenció directa? Com ens relacionem amb els altres sistemes? Com encaixem nous encàrrecs? Com donem resposta a les necessitats dels ciutadans? Com responem a les necessitats del moment? Tenim eines obsoletes (legislatives, organitzatives, de gestió)?...

Aquests debats sovint reneixen en èpoques de crisi o de canvis socials i econòmics, quan calen nous encaixos dins del mateix sistema i en relació amb altres sistemes de benestar social (ensenyament, salut, seguretat social), moments en què se'ns demana actuar abans que repensar.

En aquesta línia, el llibre ha sabut identificar i recollir alguns dels temes que tenim sobre la taula sense resoldre de forma consensuada per part de tots els agents. Ens fa una descripció del punt on som, de vegades comparant-ho amb altres models (en especial, contrastant el nostre sistema amb els d'altres comunitats autònomes), n'analitza les causes i apunta els elements que no funcionen. Finalment, fa propostes, tant teòriques, de canvis de paradigmes, com pràctiques a partir d'experiències d'èxit. Per tant, esdevé una eina, dona elements nous per poder generar idees i nous projectes, i anima els professionals a aventurar-se a innovar i crear. Proposa nous conceptes que ajuden a desencallar idees estancades sobre els serveis socials.

Els temes escollits per l'autor són la identitat (capítols 1-4), temes més concrets com la cartera de serveis socials (capítols 5-9) i relatius a l'estructura organitzativa i territorial (capítols 10-14). Al final s'inclou un petit apèndix que il·lustra amb experiències concretes el que s'ha abat exposant en els diferents articles.

Ens sembla un gran encert iniciar l'anàlisi des de la "identitat dels serveis socials al segle XXI", ja que la resta de temes pivoten al voltant d'això. Així com incloure en la identitat l'objecte, els drets i els principis dels serveis socials.

Seguint la línia d'un dels objectius del llibre (fer propostes concretes i ajudar-nos a repensar), em permeto fer una proposta pel que fa a la identitat dels serveis socials: cal un acord entre les diferents disciplines i actors que operen en els serveis socials per poder trobar un marc identitari prou sòlid per poder definir-nos i prou ampli per poder encaixar els nous encàrrecs que sorgeixen dels nous fenòmens socials.

En aquesta línia, destaquem diferents aportacions que es fan al llibre:

Fernando Fantova (p. 33):

En aquest moment, com a definició sintètica, proposem entendre els serveis socials com les cures i els suports per millorar i complementar l'autonomia de les persones a l'hora de prendre decisions i dur a terme les activitats de la vida diària i les seves relacions familiars i comunitàries.

Antoni Vilà (p. 59):

Calen uns drets socials forts i garantistes, equiparables als civils i polítics, que no estiguin sotmesos al vaivé de la situació econòmica o dels governants del moment.

Xavier Pelegrí (p. 227):

I, en definitiva, vetllar en tot moment perquè la cartera sigui un instrument dinàmic, sempre perfectible, centrat en els drets de les persones beneficiàries i els seus entorns, per tant, amb capacitat d'adaptar-se a les necessitats i decisions d'aquests protagonistes.

Mercè Civit (p. 246):

Com diu el dictamen sobre els Serveis Socials Bàsics a la província de Barcelona, la crisi ha propiciat que es consolidi el model de serveis socials com a *calaix de sastre*, com a *sistema subsidiari de la resta de sistemes*.

És un llibre per tenir a mà i anar rellegint, molt recomanable per a tots aquells que estem en contacte amb el món dels serveis socials i que ens l'estimem.